

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
KALİTE GÜVENCE KOMİSYONU

BOLOGNA AKTS/ECTS EĞİTİM BİLGİ SİSTEMİ
İYİLEŐTİRME KILAVUZU

GİRİŞ

Bilindiği üzere Üniversitemiz Kalite Güvence süreçlerinin yönetilmesi, Yükseköğretim Mevzuatı, Bologna kriterleri, YÖKAK Kurumsal Akreditasyon Standartları ve Program Akreditasyonu Standartları gereğince biriminizdeki bölüm veya programların öğretim planlarının ve seçmeli derslerin tasarlanmasında ve güncellenmesinde Yükseköğretim Mevzuatı, Bologna kriterleri, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ), YÖK Ulusal Çekirdek Programı, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, T.C. 11. Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi uygulamalarının dikkate alınması ek olarak iç ve dış paydaşların ve özellikle ilgili sektör temsilcileri ve STK'ların görüşlerinin alınmasına özen göstermemiz büyük önem arz etmektedir. Tüm öğretim elemanlarımızın sorumlu oldukları derslerle ilgili üzerlerine düşen görevleri yerine getirerek Bologna AKTS Ders Bilgi Paketlerini tam ve eksiksiz biçimde doldurmaları ve tüm akademik birim yönetimimizin **Bologna AKTS Ders Bilgi Paketi doluluk oranlarını her yarıyıl en az %85'in üzerinde tutmaları gerekmektedir.**

Ancak Üniversitemiz Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora programlarının AKTS Ders Bilgi Paketi doluluk oranlarının hedeflenenden düşük olduğu, eğitim kataloğunda yer alan program bilgileri, program öğrenme kazanımları, öğretim planına ilişkin Bologna bilgilerinin girişlerinin bazı programlarda hiç girilmediği, bazı programlarda ise bilgi girişlerinde bazı maddelerin (-) işareti koyularak geçiştirildiği ya da bazı maddelerde bilgilerin hatalı ve ilgisiz olduğu görülmektedir. Üniversitemiz Bologna Süreci ve Kalite Güvencesi çalışmaları kapsamında Eğitim-Öğretim kalitesini sürekli iyileştirmek yönünde yapılacak çalışmaların başlangıç standardı olan Bologna bilgilerinin girişlerinde;

Ders içerikleri girişinin bizzat ders sorumlusu öğretim elemanı tarafından yapılması ve sürecin ilgili program AKTS Koordinatörü ve program başkanı (Anabilim/Anasanat Dalı) tarafından izlenerek gerekli kontrollerin yapılması, ders öğretim elemanı görevlendirilmeleri yapılırken belirtilen konuların dikkate alınması önem arz etmektedir. Ayrıca Program AKTS Koordinatörü ve program başkanı tarafından "Programın Tanımı" ve "Program Öğrenme Kazanımları"na ilişkin bilgilerin eksiksiz ve doğru girilmesi ve akademik birim yöneticileri tarafından sürecin dikkatle izlenerek kontrollerin yapılması gerekmektedir.

Ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel, teknolojik gelişmeler ve toplumun değişen ihtiyaçları her alanda olduğu gibi yükseköğretim alanında da eğitim sistemlerinin ve programlarının gözden geçirilmesini ve geliştirilmesini gerektirir. Bu bağlamda **Yükseköğretim Kanunu'nun 44. Maddesi** (6111 sayılı yasayla) “diploma alma, ders kredilerinin hesaplanması, öğrencilik haklarından yararlanma ve sınavlar” başlığı altında düzenlenmiş olup, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) uyumu ve müfredatlar ile ilgili hükümleri içermekte bu hususta da tüm öğretim elemanlarımıza ve akademik birim yönetimlerimize görev düşmektedir.

Bu kılavuzun amacı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde her düzeydeki(ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) diploma programı için;

- ✓ Her program için Program Tanıtımı bilgilerinin hazırlanması/güncellenmesi,
- ✓ Üniversitemizin misyon, vizyon, hedefleri ve 2021-2025 Stratejik Planı ile iç ve dış paydaşların görüşleri dikkate alınarak, mezunların programı bitirmelerini izleyen birkaç yıl içinde gerçekleştirmeleri beklenenleri gösteren Program Eğitim Amaçlarının belirlenmesi/güncellenmesi,
- ✓ Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar sahip olmaları gereken yeterliliklerin açıklandığı Program Çıktılarının belirlenmesi/güncellenmesi,
- ✓ Program çıktılarının TYYÇ'nin ilgili düzeyi ile ilişkilendirilmesi,
- ✓ Belirlenen program çıktılarına ulaşmak için hangi derslerin verilmesi gerektiğini gösteren Eğitim Planının tasarlanması/güncellenmesi,
- ✓ Eğitim planında yer alan her bir ders için Ders Öğrenme Çıktılarının belirlenmesi/güncellenmesi,
- ✓ Eğitim planında yer alan her bir ders için Ders Öğrenme Çıktılarının belirlenmesi/güncellenmesi,
- ✓ Ders Tanıtımlarının hazırlanması / güncellenmesi,
- ✓ Ders öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için her ders için gerekli iş yükünün ve AKTS kredisinin hesaplanması/güncellenmesi,
- ✓ Derslerin Program Çıktıları ile İlişkilendirilmesi,
- ✓ Her program için tüm bilgilerin Türkçe'nin yanı sıra İngilizce olarak hazırlanması/güncellenmesi, çalışmalarını gerçekleştirmektir.

Her programın belirtilen hususları hazırlamaları durumunda **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bologna AKTS/ECTS Bilgi Sistemi iyileştirilmesi** zaman içerisinde sağlanmış olacaktır.

TEMEL KAVRAMLAR ve TERİMLER

AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi – “ECTS” European Credit Transfer System): Dersin hedeflenen öğrenme çıktılarına kazanabilmesi için öğrenenin harcayacağı iş yükü düşünülerek belirlenen ders kredisi.

Anahtar Yetkinlikler: 21. Yüzyıl mezunlarına kazandırılması hedeflenen yetkinlikleri ifade eder: Anadilde İletişim, Yabancı Dillerde İletişim, Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/teknolojide Temel Yetkinlikler, Dijital Yetkinlik, Öğrenmeyi Öğrenme, Sosyal ve Vatandaşlıkla ilgili Yetkinlikler, İnisiyatif alma ve Girişimcilik, Kültürel Farkındalık ve İfade.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal Yeterlilikler çerçevelerinin ilgi tutulabileceği ve bu sayede farklı ülkelerin yeterliliklerini birbiriyle ilişkilendirebileceği şemsiye (üst) çerçevedir.

Danışma Kurulu: Programa Eğitim-öğretim süreçleri ile ilgili görüş ve öneri bildirmek üzere iç ve dış paydaşların oluşturduğu komisyon ya da kurul.

Ders Öğrenme Çıktıları: Bir dersin başarı ile tamamlanmasından sonra öğrenenin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağını ifade edilmesidir.

Dış Paydaşlar: Mezunlar, İşverenler, Meslek Odası Temsilcileri, Kamu Kurumları vb.

İç Paydaşlar: Öğretim Elemanları, Öğrenciler, Bölüm/Program personeli.

İş Yükü: Öğrenenin öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için dersle ilgili olarak yaptığı tüm çalışmaları içeren süre.

Program Çıktıları (Program Yeterlilikleri): Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir.

Program Eğitim Amaçları: Bir programın eğitsel misyonunu nasıl planlamayı sağladığını ve paydaşlarının gereksinimlerinin nasıl karşılayacağını bildiren açık, genel ifadelerdir.

Program Koordinatörü: Bologna Bilgi Paketi güncelleme çalışmaları kapsamında program için belirlenmiş koordinatör Bölüm Başkanı/Anabilim Dalı-Anasanat Dalı Başkanı

Program: Bağımsız diploma veren eğitim-öğretim birimleri. Diploma lisansüstü düzeyde veriliyorsa Anabilim Dalı eğitim/öğretim programı, fakülte/yüksekokul düzeyinde veriliyorsa fakülte/yüksekokulun eğitim-öğretim programı, bölüm düzeyinde veriliyorsa bölüm eğitim-öğretim programı kısaca program diye adlandırılacaktır.

Temel Alan Yeterlilikleri: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri göz önünde bulundurularak, herhangi bir temel alandaki yeterliliklerin, ilgili paydaşların görüşleri alınarak belirli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi açıklayan ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen, yeterliliklerin belli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Yeterlilik: Bir öğretim programının başarıyla tamamlanması sonucu o program için öngörülen program çıktılarının kazanıldığını onaylayan ve yetkili bir otorite tarafından basılı olarak verilen derece, diploma veya sertifika türü belgedir.

Yeterlilikler Çerçevesi: Yeterlilikleri öğrenme çıktılarına göre sınıflandıran ve organize eden yapıdır.

İhtiyaç Duyulabilecek İngilizce Terimler	
Kuruluş	History
Kazanılan Derece	Qualification Awarded
Programın Süresi*	Length of Programme*
Toplam Kredi*	Number of Credits*
Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine göre Programın Düzeyi*	Level of Qualification According to the National Qualification Framework and the European Qualifications Framework*
ISCED-F kodu*	Field(s) of Study (ISCED-F)*
Yeterliliğin Seviyesi	Level of Qualification (Short Cycle, First Cycle, Second Cycle, Third Cycle)
Kabul ve Kayıt Koşulları	Specific Admission Requirements
Önceki Öğrenmenin (formal, in-formal, non-formal) Tanınması Hakkında Kurallar	Specific Arrangements For Recognition of Prior Learning(Formal, Non-Formal and Informal)
Yeterlilik Koşulları ve Kuralları	Qualification Requirements and Regulations, including Graduation Requirements
Program Profili	Profile of The Programme
Programın Eğitim Amacı *	Educational Objective of the Programme*
Program Çıktıları	Programme Learning Outcomes
Mezunların İstihdam Profilleri(örneklerle)	Occupational Profiles of Graduates With Examples
Üst Derece Programlara Geçiş	Access to Further Studies
Sınavlar, Ölçme Değerlendirme	Examination Regulations, Assessment and Grading
Mezuniyet Koşulları	Graduation Requirements
Öğrenim Şekli	Mode of Study (Full-Time, Part-Time, E-Learning...)
Adres ve İletişim Bilgileri	Address, Programme Director or Equivalent
Birim Olanakları	Facilities
Dersin Adı	Course Unit Title
Dersin Kodu	Course Unit Code
Dersin Türü (Zorunlu, Seçmeli)	Type of Course Unit (Compulsory, Optional)
Dersin Seviyesi (Ön Lisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora)	Level of Course Unit (short cycle, first cycle, second cycle, third cycle)
Dersin AKTS Kredisi	Number of ECTS Credits Allocated
Haftalık Ders Saati (Kuramsal)	Theoretical (hour/week)
Haftalık Uygulama Saati	Practice (hour/week)
Haftalık Laboratuvar Saati	Laboratory (hour/week)
Dersin Verildiği Yıl	Year of Study
Dersin Verildiği Yarıyıl (ders her iki yarıyıl veriliyorsa yıllık ders olarak belirtilmesi gerekir)	Semester when the course unit is delivered
Dersin Öğretim Üyesi (Üyeleri)	Name of Lecturer(s)
Öğretim Sistemi (örgün eğitim, uzaktan eğitim)	Mode of Delivery (face-to-face, distance learning)
Eğitim Dili (Türkçe, İngilizce, Almanca)	Language of Instruction (Turkish,English, German)

Dersin Ön Koşulu Olan Ders(ler) (Ön Koşul olan dersler varsa yazılması veya bu dersi başarmak için alınmış olması tavsiye edilen dersler varsa yazılması gerekir. Ön koşul dersi yoksa “yoktur” diye belirtilmesi gerekir.)	Prerequisites and co-requisites (Ön Koşul olan dersler varsa yazılması veya bu dersi başarmak için alınmış olması tavsiye edilen dersler varsa yazılması gerekir. Ön koşul dersi yoksa “None” diye belirtilmelidir.)
Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar (Ders için tavsiye edilen konular varsa yazılması, yoksa “yoktur” diye belirtilmesi gerekir.)	Recommended Optional Programme Components (Ders için tavsiye edilen konular varsa yazılması, yoksa “None” diye belirtilmesi gerekir.)
Staj Durumu (Bu dersle ilgili herhangi bir staj uygulaması varsa yazılması, yoksa “yoktur” diye belirtilmesi gerekir.)	Work Placement(s)(Bu dersle ilgili herhangi bir staj uygulaması varsa yazılması, yoksa “None ” diye belirtilmelidir.)
Dersin Amacı	Objectives of the Course
Öğrenme Çıktıları	Learning Outcomes
Dersin İçeriği	Course Contents
Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği (yarıyıllık dersler için arasınava ve final sınavları dahil edilerek 16 haftalık, yıllık dersler için arasınava ve final sınavları dahil edilerek 32 haftalık)	Weekly Detailed Course Contents (yarıyıllık dersler için arasınava ve final sınavları dahil edilerek 16 haftalık, yıllık dersler için arasınava ve final sınavları dahil edilerek 30 haftalık)
Ders Kitabı/ Malzemesi/ Önerilen Kaynaklar	Recommended or Required Reading

Programlara göre toplam AKTS Kredisi

Önlisans Programları için 120 AKTS (120 ECTS)

Lisans programları için 240 AKTS (240 ECTS)

Yüksek Lisans Tezli Programlar için 120 AKTS (120 ECTS)

Yüksek Lisans Tezsiz Programlar için 60 AKTS (60 ECTS)

Doktora Programları için 240 AKTS (240 ECTS)

Bütünleşik Doktora Programları (lisansa dayalı) için 300 AKTS (300 ECTS)

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF) ne göre Programın Düzeyi (Level of Qualification According to the National Qualification Framework and the European Qualifications Framework)

Düzy	TYYÇ	EQF (LLL)
Ön Lisans	TYYÇ-5	EQF-LLL 5
Lisans	TYYÇ-6	EQF-LLL 6
Yüksek Lisans	TYYÇ-7	EQF-LLL 7
Doktora	TYYÇ-8	EQF-LLL 8

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ);

<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/tuerkiye-yeterlilikler-cercevesi>

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ);

<http://tyyc.vok.gov.tr/>

Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF);

<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi>

ISCED Kodu / Field(s) of Study (ISCED)

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu) tarafından geliştirilen ISCED (International Standard Classification of Education), eğitim istatistiklerinin ve karşılaştırılabilir göstergelerin toplanması, derlenmesi ve bunların gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde sunumu için uygun bir araç olarak tasarlanmıştır. ISCED standart kavram, tanım ve sınıflamaları sunmaktadır. İlk kez 1997 yılında hazırlanmış olan kodların 2013 yılında güncellenmiş bilgilerine http://ec.europa.eu/education/tools/isced-f_en.htm adresinden ulaşılabilir.

PROGRAM EĞİTİM AMAÇLARI

(EDUCATIONAL OBJECTIVES OF THE PROGRAMME)

Programın mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımlayan genel ifadelerdir. Program Eğitim Amaçlarının belirlenmesinde ve yazılmasında;

➤ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2021-2025 Stratejik Plan, misyon, vizyon ve stratejik hedefleri,

➤ İlgili programın yürütüldüğü (Fakülte/Enstitü/Yüksekokul/MYO) misyon, vizyon ve hedefleri,

➤ İç ve dış paydaşların görüşleri mutlaka dikkate alınmalıdır.

Program Eğitim amaçlarını belirlerken, programla etkileşimi olan iç paydaşların ve dış paydaşların beklentileri, ihtiyaçları ve ilgili alanın özellikleri ortaya konulmalıdır. İç ve dış paydaşların gereksinimleri ve beklentilerinin belirlenmesi amacı ile;

➤ İlgili iç ve dış paydaşlarla yılda en az bir kez toplantı veya odak grup çalışması gerçekleştirilmesi,

➤ Halen uygulanan programın, amaçlarına ne oranda yaklaştığının belirlenmesi için ölçme ve değerlendirme yapılması, için çoktan seçmeli ve/veya açık uçlu soruların yer aldığı anket yönteminin uygulanması,

➤ Kurum içindeki ilgili program ve programlar arası toplantılarda ve akademik kurullarda görüş ve önerilerin alınması,

➤ Programla ilgili iş ilanlarının incelenmesi,

➤ Alana özgü ve Anahtar yeterlilikler ile ilgili sorular,

➤ Öğrenci ve mezunların ders planı ve dersleri genel olarak değerlendirmesi,

➤ Mezunların istihdamına yönelik tanımlayıcı sorular, gibi araçların kullanılması programın eğitim amaçlarının belirlenmesinde yönlendirici olacaktır.

Program ile ilgili iç ve dış paydaşların oluşturduğu danışma komisyonu veya kurulunun görüşleri ve ilgili alanın özellikleri belirlendikten sonra elde edilen veriler ile programın gereksinimleri doğrultusunda “Programın Eğitim Amacı” yazılabilir.

PROGRAM ÇIKTILARININ HAZIRLANMASI/GÜNCELLENMESİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ön Lisans, Lisans, Lisansüstü programların kendi eğitim-öğretim programını TYYÇ'deki temel alan yeterlilikleri kapsamında değerlendirmesi ve bunlara uygun program yeterlilikleri geliştirmesi beklenmektedir.

Program Çıktıları; Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir. Programın iç ve dış paydaşlarının görüşleri alınarak hazırlanması/güncellenmesi gerekmektedir. Bu işlem yapılırken dikkate alınacak hususlar ise aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

- Program çıktılarının mümkün olduğunca gerçekçi ve ulaşılabilir nitelikte olması gerekmektedir.
- Program çıktıları açık, gözlenebilir ve ölçülebilir olarak ifade edilmelidir.
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) ve Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlilikleri Çerçevesi, (TYYÇ) düzeyi dikkate alınmalıdır.
- Temel Alan Yeterlilikleri (varsa) dikkate alınmalıdır.
- Ulusal Çekirdek Program(UÇP), (varsa) dikkate alınmalıdır.

PROGRAM ÇIKTILARININ (TYYÇ) İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Yazılan her bir program çıktısının Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlilikleri Çerçevesi, (TYYÇ) bilgi, beceri ve yetkinlikler grubundan en az bir yeterliliği karşılamış olması gerekir. TYYÇ'de hiçbir yeterliliği karşılamayan program çıktısının gözden geçirilerek sorgulanması gerekir.

EĞİTİM PLANININ HAZIRLANMASI VE GÜNCELLENMESİ

Belirlenmiş olan Program çıktılarına ulaşabilmek için gerekli olan Eğitim Planının güncellenmesi/tasarlanması gerekir. Bu çalışma mevcut programınızdaki derslerin, program çıktılarını dengeli bir biçimde karşılayıp karşılamadığını kontrol etmeniz ve karşılanmayan veya yeterince karşılanmayan program çıktısı(ları) var ise yeni ders(ler) veya var olan derslerdeki eğitim-öğretim etkinliklerine yenilerini eklemeniz veya çıkarmanız gerekebilir. Bu anlamda aşağıdaki hususlar ile Üniversitemizin ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarının oluşturulmasında dikkat edilmesi gereken ilke ve yönetmelikler dikkate alınmalıdır.

- İlgili programın eğitim amaçları ve program çıktıları dikkate alınmalıdır.
- Ders planı hazırlanırken bir yarıyılıda toplam AKTS kredisinin 30 olması gerekir.
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversiteis öncelikli alanları (lisans programlarında seçmeli dersler için ve özellikle lisansüstü programlarda) incelenmelidir.
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2021-2025 stratejik Planı dikkate alınmalıdır.
- Ulusal Çekirdek Program(UÇP) (varsa) incelenmelidir.
- İlgili eğitim programının ihtiyaç analizleri(varsa) dikkate alınmalıdır.
- BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Dünyada benzer programlardaki eğitim planları incelenmelidir
  - 11. Kalkınma Planı incelenmelidir.
  - Program tanıtımı kapsamındaki Program Profili; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Stratejik Planı, UÇP ve ISCED göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir.
  - Eğitim planlarında yer alan derslerin amaçları ve haftalık ders programları, dersi veren öğretim elemanlarınca hazırlanmalıdır.
  - Aynı dersi veren öğretim üyelerince ders amaç ve içeriklerinde uyumlaştırma çalışmaları yapılabilir.
  - Mevcut derslerin içeriklerinin; çakışmalar, güncellik, program amaç ve çıktılarına katkı açısından değerlendirilebilir.
  - Eğitim yöntemleri/öğrenme etkinliklerinin (teorik ders, küçük grup eğitimleri, laboratuvar etkinlikleri, arazi eğitimi, bireysel çalışma, takım çalışması, proje hazırlama vb) belirlenebilir.

➤ Belirlenen eğitim amacı ve program çıktılarına ulaşmak üzere öğretim planında aynen kalması, yer değiştirmesi (yarıyıl değişikliği veya zorunlu/seçimli konularının değişikliği), güncellenmesi gereken dersler üzerinde görüşmeler yapılabilir.

DERSLERİN ÖĞRENME ÇIKTILARININ HAZIRLANMASI / GÜNCELLENMESİ

Derslerdeki öğrenme çıktılarının açık ve ölçülebilir bir şekilde yazılması oldukça önemlidir. Haftalık ders içeriklerinin güncellenmesinde haftalık dersin çalışma kaynakçasının verilmesi gerekmektedir.

Ders Öğrenme Çıktıları; bir dersin sonunda öğrencilerin sergilemesi gereken özellikleri ifade eder. Öğretim elemanlarının “bu dersin sonunda öğrencilerim neleri bilmeli, neleri yapabilmeli, neleri anlamış olmalı, neler üretebilmeli?” gibi sorularının cevaplarını oluşturur. Planlı, düzenli öğrenme-öğretme yaşantıları yoluyla bireylere kazandırılması düşünülen bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler ve alışkanlıkların ifadesidir.

Öğrenme çıktıları, öğrenme ortamının öğrenci merkezli olmasını sağlayarak öğretim elemanının ne öğreteceğinden çok öğrencilerin neler (bilgi, beceri, tutum, değer vb.) kazanacaklarını düşünmeye yöneltilmektedir.

Ders Öğrenme Çıktılarının Hazırlanması/Güncellenmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar;

➤ Ders öğrenme çıktıları program çıktıları ile uyumlu ancak aynı anlama gelmeyecek ifadeler olmalıdır.

➤ Ders öğrenme çıktılarının önemi öğrenenin ne başarmasının beklendiği ve bu başarıyı nasıl ortaya koyacağı konusunda açık ifadeler olmalıdır.

➤ Derslerde kazanılması hedeflenen çıktıların bilgi, beceri ve yetkinlik kapsamında yazılmasında en çok kullanılan yöntem “Bloom Taksonomisi”dir. Benjamin Bloom öğrenmeyi, bilişsel alan (zihinsel öğrenimler), psikomotor alan (zihin-kas koordinasyonuna dayalı öğrenimler), duyuşsal alan (tutumlar, değerler) olmak üzere üç temel alanda ele almıştır (Bkz. Ek 1).

➤ Ders öğrenme çıktıları, öğrencilerin öğrenim etkinliği sonunda ne yapabildikleri ile ilişkili olduğundan, ders öğrenme çıktıları yazılırken kullanılacak fiiller aktif fiil olmalıdır.

➤ Öğrenme çıktılarını yazarken dersin süresine, öğrenci özelliklerine, çok ayrıntıya yer vererek çok fazla sayıda olmamasına ve dersin seviyesine (ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora) dikkat edilmelidir.

➤ Bilmek, anlamak, kavramak, takdir etmek, öğretmek, öğrenmek, aşina olmak, maruz kalmak, haberdar olmak gibi belirsiz terimlerden kaçınılmalıdır. Bu terimler öğrenme çıktılarından çok öğretme hedeflerine yöneliktir.

➤ Herhangi bir derste konu başlıkları Öğrenme Çıktısı olarak ifade edilmemelidir.

➤ Öğrenme çıktılarını yazarken ifadelerin açık ve seçik olmasına dikkat edilerek, yanlış anlaşılmalara neden olmamak için dil ve anlatıma özen gösterilmelidir.

➤ Ders öğrenme çıktılarında çizer, gösterir, problem çözer, açıklar, örnek verir, hatırlar, tasarlar, uygular, eleştirir, karşılaştırır, çalıştırır, listeler, kullanır, analiz eder gibi öğrenci odaklı fiiller kullanılmalı veya öğrenme çıktılarının sonuna “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerden biri getirilmeli ya da program çıktısı “...-ebilme” ifadesi ile sonlandırılmalıdır. *Örneğin;* anlama yeteneği, bilebilme, öğrenebilme gibi belirsiz ifadelerden kaçınınız. Bunun yerine; “...çizebilme, ...gösterebilme, ...problem çözebilme, ...açıklayabilme, ...örnek verebilme, ...hatırlayabilme, ...tasarlayabilme, ...uygulayabilme, ...eleştirebilme, ...karşılaştırabilme, ...çalıştırabilme, listeleyebilme, ...kullanabilme” gibi

➤ Öğrenme çıktılarını yazarken öğretim elemanının yapacakları değil, öğrencilerin ders sonunda neler kazandığı, hangi tutum ve davranışları sergiliyor olacağı yazılmalıdır. Diğer bir anlatımla, öğrencilerin ders sonunda hangi yeterliliklere sahip olacağı belirtilmeli, ürünün ne olacağı tanımlanmalıdır. Öğrenme çıktıları öğrenci açısından dile getirilir.

➤ Bir öğrenme çıktısının kapsamı diğer birinin kapsamına girmemelidir

➤ Öğrenme çıktılarının dersin sonunda değerlendirilmesi söz konusu olduğundan, gözlenebilirlik ve ölçülebilirlik açısından da düşünülmesi gerekir.

➤ Öğrenme çıktılarının bir öğrenme ürününü dile getirir biçimde yazılmasına özen gösterilmelidir.

DERS ÖĞRENME ÇIKTILARININ PROGRAM ÇIKTILARI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Ders öğrenme çıktıları belirlendikten sonra, ders öğrenme çıktıları ile program çıktılarının ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Program çıktılarının hangi öğrenme çıktıları ile ilişkili olduğu ortaya konmalıdır. Bu ilişkilendirme yoluyla dersi veren öğretim elemanı, verdiği dersin programa katkısını görebilmekte ve bu katkıyı artırabilmek için dersin amacını ve öğrenme çıktılarını yeniden gözden geçirebilmektedir. Ders öğrenme çıktıları program çıktıları ile ilişkilendirilirken dikkat edilmesi gereken nokta, her bir öğrenme çıktısının belirli program çıktılarına karşılık gelmesidir. Hiçbir program çıktısını karşılamayan öğrenme çıktısı sorgulanmalıdır.

DERSLERİN PROGRAM ÇIKTILARI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Eğitim planında yer alan bütün ders ve etkinliklerin öğrenme çıktıları hazırlandıktan sonra her bir dersin hangi program çıktıları sağladığını gösteren bir matris hazırlanmalıdır. Böylece derslerin program çıktıları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmelidir. Boş kalan bir program çıktısı olursa derslerin içerikleri ve buna bağlı olarak öğrenme çıktıları tekrar yazılmalıdır. Aynı program çıktıları karşılayan derslerde konu tekrarlarının olmamasına özen gösterilmelidir.

Önemli Not: İlgili eksiklik, hata veya sorunların çözümüne yönelik Üniversitemiz Bologna Koordinatörlüğü tarafından tüm öğretim elemanlarımızın AKTS Bilgi Paketlerini doldururken örnek almaları için hazırlanıp 15.09.2021 tarihinde ÜBYS üzerinden paylaşılmış olan “**Bologna Bilgi Girişine İlişkin Önemli Açıklamalar**” kılavuzu da ekte bilgilerinize önemle sunulmuştur (Bkz. Ek 2). Üniversitemiz Bologna ve Kalite Güvence süreçlerinin yönetilmesi ve Üniversitemiz Eğitim-Öğretim süreçlerinin sürekli iyileştirilmesi kapsamında tüm öğretim elemanlarımızın ve akademik birim yönetimlerimizin bu kılavuzları mutlaka dikkate almaları gerekmektedir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü
Kalite Güvence Komisyonu

EK 1

BİLİŞSEL ALAN (Zihinsel Öğrenmeler)

BİLGİ	KAVRAMA	UYGULAMA	ANALİZ	SENTEZ	DEĞERLENDİRME
Bilginin, hiçbir değişime uğramaksızın, olduğu gibi alındığı basamak. Örnek filer: Tanımlama Ad verme Listeleme Eğleştirme Ezberleme Sıralama Belirtme Tekrarlama	Bilginin, biray tarafından özümseildiği; özünü yitirmeden özetlenip, yorumlandığı; farklı ifade biçimlerine dönüştürüldüğü basamak. Örnek filer: Sınıflama, yorumlama Özetleme Kendi ifadesi ile söyleme Karşılaştırma Örnekleme Benzerlikler/farklı	Bilginin yeni duruma açıklanması ya da yeni problem durumlarını çözüme ulaştırmada kullanıldığı basamak. Örnek filer: Uygulama Çalıştırma Problem çözme Kullanma Gösterme Seçme/hazırlama Yürütme	Bilginin, onu oluşturan alt unsurlara ayrıştırıldığı, temelinde yatan sayıların ya da örgüleme ilkelerinin belirlendiği basamak. Örnek filer: Analiz etme Sınıflandırma Yeri toplama, Ayrılma Öğelerine ayırma Zıtlıkları belirleme Envanter yapma Ölçme Sorgulama	Bilginin, orijinal sayılı ya da örgüleme ilkeleri doğrultusunda yeniden oluşturulup, yeni bir form kazandığı basamak. Örnek filer: Birleştirme Kurma Toplama Oluşturma Tasarlama Formüle etme Sentezieme Geliştirme	Örgütlenmiş bilgi bütünüdür, temelinde yatan sayılı ya da örgüleme ilkeleri ile tutarlılığının (iç ölçütlerle değerlendirme); Örgütlenmiş bilgi bütünüdür, açıkladığı alanın özelliğiyle tutarlılığının (dış ölçütlerle değerlendirme) belirlendiği basamak. Örnek filer: Değerlendirme Sonuçlandırma Doğrulama Yargıda bulunma Ön görme Puan verme

PSİKO MOTOR ALAN (Zihin – Kas Koordinasyonuna dayalı Öğrenmeler)

UYARILMA	KILAVUZLAYANLA YAPMA	BE CERİ HALİNE GETİRME	DURUMA UYDURMA	YARATMA
Bireyin, zihin kas koordinasyonunu gerektiren bir işe, duyuları ve tüm vücuduyla hazır olduğu basamak. Örnek filer: Keşfetme Duyuma Dinleme Gözlemleme Sezme Hissetme Tatma İzleme	Bireyin, zihin kas koordinasyonunu gerektiren bir işi, doğrudan ya da yönergeler yoluyla yardım alarak yapabildiği basamak. Örnek filer: Taklit etme Tekrar etme Kopyalama Gözlem altında yapma Rahberle yapma	Bireyin, zihin kas koordinasyonunu gerektiren bir işi, yardım almaksızın ve işin gerektirdiği nitelikte yaptığı basamak. Örnek filer: Gösterme Tamamlama Otomatik olarak yapma Bir duruşu belirleme Bir vücut pozisyonu belirleme Eleri, kolları yerleştirme	Bireyin bir psiko-motor becerisini, benzer nitelikte başka bir durumda kullanabildiği basamak. Örnek filer: Uyarılma Yeniden örgütleme Değiştirme Gözden geçirme	Bireyin, uzmanlaştığı alanda orijinal bir beceri ortaya koyduğu basamak. Örnek filer: Birleştirme Planlama Yaratma Oluşturma Kurma

DUYUŞSAL ALAN (Tutumlar, Değerler)

ALMA	TEPKİDE BULUNMA	DEĞER VERME	ÖRGÜTLEME	KİŞİLİK HALİNE GETİRME
Bireyin, ilgi, tutum ya da değer gelişmesi istenen bilgi, nesne ya da durumların farkına vardığı basamak. Örnek fiiller: Farkına varma Dinleme Dikkat etme Gözlemlenme	Bireyin, belli bir bilgi, nesne ya da durum karşısında, yeterlilik kazanmamış bir tepkiden, gönüllü bir tepkiye kadar vatan, bireysel tepkiler gösterdiği basamak. Örnek fiiller: Kabul etme İlgilenme Razı olma Tepkili yapma İsteyerek katılma Gönüllü olma Ziyaret etme	Bireyin, belli bir bilgi, nesne ya da duruma, toplumsal kabuller doğrultusunda bir değer yükleyerek tepkide bulunduğu basamak. Örnek fiiller: Benimsenme Sorumluluk duyma Özen gösterme Tercih etme Kaynakları kullanma Sadakat gösterme İsteme İçselleştirme	Bireyin, toplumsal kabuller doğrultusunda bir değer yükleyerek tepkide bulunduğu belli bir bilgi, nesne ya da duruma, kendine özgü değerler atfettiği basamak. Örnek fiiller: Düzenleme Uyarılma Kavramsallaştırma Düzeltilme Yer alma Kargı koyma Çebeleme	Bireyin, oluşturduğu yeni değerlere bağlılığı ile temsil edindiği basamak. Örnek fiiller: Destekleme Savunma Korumaya Hizmet etme Yer alma Zorlama